

S
781. 16xb) -ix

**PASAULES
BRĪVO
LATVIEŠU**

**DZIESMU
DIENAS**

MINSTERĒ, VĀCIJĀ
1984. gadā no 31. VII līdz 5. VIII

S

LATVIJAS
NACIONĀLĀ
BIBLIOTĒKA

„Halle Münsterland“
ceturtdien, 2. augustā, plkst. 18.00

MĀRPUKĪTE
SAULES JOSTAS UZŅĒDUMS

PROGRAMMA

78

49954

Mārpuķīte (*Bellis perennis*) ir ziemciešu augs. Tā aug savvaļā, balti sārtiem ziediem, zied no aprīļa līdz oktobrim. Tās lapas un ziedlapas izmanto dabiskajā ārstniecībā.

Ja pasaules tautas skata kā lielu puķu dārzu, tad latviešu tautā tajā zied kā mārpuķīte. Gan, bieži, svešu zābaku midita, tā, maza bet sīkta, zemes spēka stiprināta, ceļ savu galvu pretī saulei un prasa savu tiesu pasaules puķu dārzā.

Uzvedums MĀRPUĶĪTE aptver laika sprīdi no šī gadsimta brīves laika līdz gaidītai rītdienai. Tās iedalās trijos posmos:

Saules dienā — ligavas gatavošanās mūža derībām un dzīvei jaunā sētā,

Nedienā — kad tautai naidīgie spēki: vara, laiks un telpa nomāc tautas dvēseli, un

Rītdienā — Rītdienas audze ieved savu līgavu dzīvei jaunā sētā.

1. SAULES DIENA

Laipe	Vedēji nāk	Izdevas
Laima mani kairināja	Zelta krēsls	Rudupīte
Ziedlociņš	Sāvienas dancis	Ardieviņas
Nu būs kāzas	Dižie vedēji	Izdeviņa
Trakais dancis	Dieverdancis	
Dancītis	Zemenīte	
Skroderpuikas	Māsiņas rotāšana	
Puiši, puiši	Tur aizveda mūs' māsiņu	

Jaunais saimnieks, ziedu lokā, sniedz savai līgavai mārpuķīti, kuŗa paaudžu paaudzēs ir augusi viņa dzimtas sētā. — „Nu būs kāzas šai sētā!“ dzied saime. Skroderi šūdina goda drēbes, un visi, lieli un mazi, gatavojas priekšā stāvošiem godiem.

Jau drīz vien skan vedēju balsis skubinot līgavu posties ceļam uz jauno sētu. Līgava ģērbjas lēnām, zilēdama jauno dzīvi; mārpuķīte zemē krīt. Bet gaiši skan vedēju zvani — Skanēdama iestaigāju tautu dēla sētiņā!

2. NEDIENA

Karā tev bij iet	Asi dadži
Dzīvības krusts	Vara
Burbuļaina upe teki	Telpa
	Laiks
Dieva piemirsti	
Izmisums	Zeme, zeme
Neziņa	Dzīvības loks

Reta ir tā paaudze, kuŗa nesaskarās ar svešas varas iekāri pēc latvieša zemes un dvēseles. — Jaunais saimnieks līdz ar daudziem saviem tautas vīriem iekāļ savu jaunību zobenā. Veļu mielastu klāj jaunā līgava cīņā kritušajiem. — „Burbuļaina upe teka...“

Naidīgi spēki — vara, laiks un telpa, atsvešina latvieti no latvieša. Pelēku vienaldzības segu tie uzspiež dvēselei, ļaujot vaļu cilvēciskajām tieksmēm — dzīvot, dzīvot bez norēķiniem pret sevi un savas dvēseles latvisko daļu. „Samalsim, samalsim...“ dun naidīgie spēki.

3. RĪTDIENA

Tautu sēta	Panāksnieki
Rib tiltiņš	Kaikardeja
Meiju būda	Kūjinieki
Līpušēns	Rankainis
	Dūrainis
Nu tevi mičos	Čužu bužu
Spīd vainadziņis	Liekais pāris
Mičošana	Lai me mani kairināja
Vakargailis	Mārpuķīte

Rītdienas audze, jauna audze, pēc senām tradīcijām, ievēd savu līgavu dzīvei jaunajā sētā. „Met rudzus, met miežus, met apenīti, Lai mūsu māsiņai ražīga dzīve!“ Vedību tradīcijas un paražas — mārtošana, panāksnieki, apdziedāšanās, ievijas dejās un dziesmās. Saules dienas pavadīens vijas jaunajā sētā un mārpuķīte uzdzied baltsārtiem ziediem jaunajā vasarā.

Skaidrite Darius

* * *

Uzvedumā iesaistītās tradīcijas pamatotas uz acu liecinieku nostāstiem un pierakstiem folkloras publikācijās, un Latvju tautas dainās.

Uzvedumu un deju choreogrāfija — Skaidrite Darius.

Dejas — Sāvienas dancis, Kaikardeja un Zemenīte — Juris Ruņģis.

Dziesmas un deju melodijas no Emīļa Melngaiļa un J. Vītoļiņa pierakstiem Imanta Liča aranžējumā, un I. Liča kompozīcijas. Izrādes mūzikālā vadītāja — Zane Rītere.

Dekoratīvais ietērps — Dace Bobeta.

Administrācija — Juris Ruņģis.

Ansambļa dalībnieki: Kārlis Ātrens, Tamāra Ātrena, Dace Bobeta, Vēsma Bobeta, Laima Briede, Māra Briede, Imants Briedis, Sandra Damnica, Maruta Darius, Skaidrite Darius, Jānis Dūšelis, Andis Graudiņš, Linda Ģērmane, Juris Jakovics, Margita Jakovica, Mārtiņš Jakovics, Melissa Jakovica, Kalvis Jaunalksnis, Antra Kūlniece, Andrejs Medenis, Astrīda Medne, Prue Page, Pēters Pincers, Anda Pipura, Lelde Ramma, Ansis Rieksts, Zane Rītere, Andra Rone, Iveta Rone, Amanda Ruņģe, Andris Ruņģis, Dainis Ruņģis, Juris Ruņģis, Māra Ruņģe, Vita Ruņģe, Arnis Sikсна, Ilma Sikсна, Māra Sikсна, Zinta Sikсна, Mārtiņš Siliņš, Guntis Strauts, Pēteris Stupāns, Terēze Svilāne, Judie Šmita, Andrejs Upenieks, Sane Upeniece, Sarma Upeniece, Tim Walsh, Asmira Woodward-Page, Pēteris Zaļums.

* * *

LATVIEŠU FONDS ATBALSTA SAULES JOSTU.
ATBALSTIET LATVIEŠU FONDU!

€ 0,30

Mārpukīte ist der lettische Namen für das Maßliebchen (*Bellis perennis*), ein winterhartes Gewächs, das ohne besondere Pflege gedeiht und von April bis Oktober mit rötlich-weißen Blüten blüht. Seine Blätter und die Blütenblätter werden als Naturheilmittel verwendet.

Stellt man sich die Völker dieser Welt als einen riesigen Blumengarten vor, dann würde dem lettischen Volk das Maßliebchen entsprechen. Obwohl oft von fremden Füßen getreten, reckt es – klein, im Grunde unverwundlich, durch die unermeßliche Kraft der Erde gestärkt – sein Haupt gegen die Sonne und verlangt sein Daseinsrecht im Blumengarten der Welt.

Die Aufführung *Mārpukīte* stellt die Zeitspanne von den Jahren der Freiheit bis zum Tag des Neubeginns dar und gliedert sich in drei Abschnitte:

1. Der Sonnentag

Der junge Hoferbe reicht seiner Braut das Maßliebchen, welches durch viele Generationen hindurch auf seinem Hof geblüht hat. „Eine Hochzeit steht ins Haus“, singt das Gesinde. Schneider fertigen Festkleider an, und alle, groß und klein, bereiten sich auf die kommende große Feier vor.

Die Braut wird nun aufgefordert, sich für den Weg zum neuen Hof zu schmücken. Sie legt langsam ihr Festgewand an, und während sie ihre Zukunft befragt, fällt das Maßliebchen zu Boden.

2. Der Untag (der schwarze Tag)

Es hat selten eine Generation gegeben, die nicht fremden Mächten begegnet wäre, welche lettischen Boden begehren und die Seele des Volkes zu unterdrücken trachten. Der Hoferbe läßt, wie so viele seiner Brüder, sein Leben für die Freiheit. Seine Braut deckt die Tafel zum Seelenschmaus für die im Kampf Gefallenen. Feindliche Kräfte: Gewalt, Zeit und Raum entfremden Letten von Letten. Der Seele wird eine graue Gleichgültigkeit aufgedrängt, die das Verantwortungsgefühl gegenüber sich selbst oder dem Lettischen in der eigenen Seele absterben läßt. „Vernichtung, Vernichtung . . .“, dröhnen die feindlichen Mächte.

3. Der neue Tag

Die Jugend von morgen, eine neue Jugend, führt die Braut nach altem Brauch in den neuen Hof, ins neue Leben. „Streut Roggen, streut Gerste, streut Hopfen, unserer Schwester ein fruchtbares Leben!“ Die Sitten und Gebräuche der Hochzeit werden in Liedern und Tänzen ausgedrückt.

Der Schein des Sonnentages erstrahlt über den neuen Hof, und wieder erblüht das Maßliebchen in seiner rötlich-weißen Schönheit – einem neuen Sommer entgegen.

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0319033644

Der Name *Saules josta* bedeutet soviel wie „Sonnengürtel“; diese Bezeichnung geht auf die häufig in der lettischen Ornamentik verwendeten Sonnenzeichen zurück, die besonders in den Gürteln der Volkstrachten zu finden sind.

Die lettischen Volkstanzgruppen von Canberra, Melbourne und Sydney (Australien) haben sich 1974 zur gemeinsamen Aufführung des Volkstanz-Zyklus *Saules josta* zusammengefunden. Nach einer erfolgreichen Tournee durch die USA, Kanada und Europa sind die Gruppen zu einem größeren Ensemble verschmolzen, das seither den Namen *Saules josta* trägt.

1979 folgte eine weitere Inszenierung, *Mārietas dziesma – Mārietas Lied*. Auch diesmal wurde ein geschichtliches Thema aus dem 13. Jhd. gewählt, und die Lieder, Tänze und alten kultischen Bräuche in einer neuen, zeitgemäßen Deutung vorgetragen. Die Gruppe fand wiederum großen Anklang in sämtlichen größeren lettischen Zentren und nahm auch 1979 an dem ersten lettischen Welttreffen in Visby (Schweden) teil.

Mārpukīte schließt an die vorausgegangenen Aufführungen an. Die künstlerische Form wird beibehalten. Als Ausgangsbasis dient erneut Material aus der Folklore, das, thematisch entsprechend zusammengestellt, eine allegorische Schicksalsgeschichte der Letten erzählt.

Wiederum zeichnet Skaidrīte Darius aus Canberra für Choreografie und Regie verantwortlich. Drei Tänze aus der heutigen Aufführung sind von Juris Ruņģis aus Melbourne choreografiert. Die Musik ist teils von Imants Līcis eigens für *Mārpukīte* komponiert, teils von ihm nach den von J. Vitoliņš und E. Melngailis angefertigten Niederschriften traditioneller Volksmelodien arrangiert. Die musikalische Leitung hat Zane Ritere.

Dziesmu dienu rīkotāji lūdz skatītājus sarīkojumu laikā neatstāt savas vietas
un nelietot zībsni fotografējot vai filmējot.